Teistik Kader Alg?s? Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Teistik Kader Alg?s? Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=31414

ARABPSYCHOLOGY.COM

Özet

Teistik Kader Alg?s? Ölçe?i (TKÖ), bireylerin kader ve ilahi irade kavramlar?n? psikolojik ve dini aç?dan nas?l yorumlad?klar?n? ve bu yorumlar?n ya?am olaylar?na verdikleri tepkileri nas?l etkiledi?ini ölçmek amac?yla geli?tirilmi? bir **psikometrik** araçt?r. Ümit Horozcu taraf?ndan 2018 y?l?nda geli?tirilen bu ölçek, teolojik inançlar?n, özellikle de kader inanc?n?n, bireyin kontrol alg?s?, sorumluluk anlay??? ve ya?amla ba?a ç?kma stratejileri üzerindeki etkilerini sistematik olarak incelemeyi hedeflemektedir. Ölçe?in geli?tirme çal??mas?, Türk kültüründeki **kader** anlay???n?n karma??k do?as?n? yakalamak için kapsaml? bir güvenirlik ve geçerlik süreci içermi?tir.

Ölçek, din psikolojisi ve sosyal psikoloji alanlar?nda, dindarl?k, iyi olu? ve stresle ba?a ç?kma konular?nda yap?lan ara?t?rmalarda kullan?lmak üzere tasarlanm??t?r. TKÖ, sadece kader inanc?n?n varl???n? de?il, ayn? zamanda bu inanc?n içeri?ini ve birey taraf?ndan nas?l yap?land?r?ld???n? da de?erlendirerek, geleneksel dindarl?k ölçümlerinin ötesine geçmeyi amaçlamaktad?r. Bu ölçek, özellikle ilahiyat ve psikoloji kesi?imindeki akademik çal??malara önemli bir katk? sa?lamaktad?r.

Anahtar Kelimeler

Teistik Kader Alg?s?, Kader, ?lahi ?rade, Din Psikolojisi, **Psikometri**, Ölçek Geli?tirme, Güvenirlik, Geçerlik

Yazarlar

Ümit Horozcu

Amaç

Teistik Kader Alg?s? Ölçe?i'nin (TKÖ) temel amac?, bireylerin teistik çerçevede kaderi nas?l alg?lad?klar?n?, bu alg?n?n boyutlar?n? ve yo?unlu?unu geçerli ve güvenilir bir ?ekilde ölçebilecek bir araç sunmakt?r. Kader inanc?, özellikle ?slam kültüründe, bireyin ya?amdaki ba?ar?lar?, ba?ar?s?zl?klar?, sa?l?k durumu ve gelece?e yönelik beklentileri gibi pek çok alan? etkileyen merkezi bir **inanç** sistemidir. Bu ölçek, söz konusu inanç sisteminin psikolojik sonuçlar?n? akademik olarak de?erlendirmek için tasarlanm??t?r.

Ölçek geli?tirme çal??mas?, alanyaz?ndaki bo?lu?u doldurmay? hedeflemi?tir; zira daha önceki çal??malar genellikle genel dindarl?k veya kontrol oda?? gibi daha geni? yap?lar? ölçmekteydi. TKÖ, bu spesifik teolojik-psikolojik yap?y? hedefleyerek, din ve ruh sa?l??? aras?ndaki karma??k ili?kinin daha derinlemesine anla??lmas?na olanak tan?maktad?r. Ölçe?in geli?tirilmesi, hem kuramsal hem de uygulamal? ara?t?rmac?lar için kader alg?s?n?n farkl? psikolojik de?i?kenlerle

ARABPSYCHOLOGY.COM

(kayg?, depresyon, umutsuzluk vb.) ili?kisini inceleme imkan? sa?lam??t?r.

Yap?

Ölçe?in ölçtü?ü temel yap?, **Teistik Kader Alg?s?**d?r. Bu yap?, basitçe kaderin varl???na inanman?n ötesinde, bireyin kaderi ilahi bir plan?n parças? olarak görme derecesini ve bu ilahi plana kar?? gösterdi?i teslimiyet veya direnci kapsar. Yap?, genellikle iki ana boyut etraf?nda ?ekillenir: Birincisi, kaderi mutlak bir teslimiyetle kabul etme e?ilimi (pasif kader alg?s?), ikincisi ise kaderi ilahi irade ile bireysel çaban?n birle?imi olarak görme e?ilimi (aktif ve sorumluluk bilincine dayal? kader alg?s?).

Bu psikolojik yap?, bireyin ya?am olaylar?n? atfetme biçimini (atfetme stili) ve dolay?s?yla stresle ba?a ç?kma mekanizmalar?n? do?rudan etkiler. Örne?in, yüksek pasif kader alg?s?na sahip bir birey, olumsuz olaylar? tamamen ilahi takdire ba?layarak ki?isel sorumluluktan kaç?nabilirken; aktif kader alg?s?na sahip bir birey, ilahi iradeyi kabul ederken dahi kendi çabas?n?n önemini korur. Ölçek, bu nüanslar? ay?rt edebilecek maddeler içerecek ?ekilde tasarlanm??t?r, böylece kader inanc?n?n adaptif (uyum sa?lay?c?) ve maladaptif (uyum bozucu) yönleri incelenebilir.

Geçerlik

Horozcu (2018) taraf?ndan yürütülen geli?tirme çal??mas?nda, Teistik Kader Alg?s? Ölçe?i'nin geçerli?ini sa?lamak amac?yla çe?itli yöntemler kullan?lm??t?r. Öncelikle, **içerik geçerli?i**, alan?nda uzman akademisyenlerin (?lahiyat ve Psikoloji) görü?leri al?narak sa?lanm??t?r. Uzmanlar, maddelerin ölçülmek istenen yap?y? ne ölçüde temsil etti?ini de?erlendirmi?tir.

Yap? geçerli?i ise, Aç?mlay?c? Faktör Analizi (AFA) ve Do?rulay?c? Faktör Analizi (DFA) teknikleri kullan?larak incelenmi?tir. AFA, ölçe?in beklenen alt boyutlara ayr?l?p ayr?lmad???n? gösterirken, DFA ise elde edilen faktör yap?s?n?n teorik modelle ne kadar uyumlu oldu?unu test etmi?tir. Çal??ma, ölçe?in çok boyutlu bir yap?y? ba?ar?l? bir ?ekilde ölçtü?ünü ve faktör yüklerinin yeterli düzeyde oldu?unu göstermi?tir. Ayr?ca, yak?nsak ve ayr??an geçerli?i test etmek amac?yla, ölçek puanlar?n?n di?er ilgili psikolojik yap?larla (örne?in dindarl?k ölçekleri veya kontrol oda?? ölçekleri) beklenen yönde ili?kilenip ili?kilenmedi?i de kontrol edilmi?tir.

Güvenirlik

Ölçe?in güvenirlik analizleri, iç tutarl?l?k ve zamana ba?l? istikrar (test-tekrar test) yöntemleri kullan?larak gerçekle?tirilmi?tir. ?ç tutarl?l?k, ölçek maddelerinin ayn? yap?y? ne kadar homojen bir ?ekilde ölçtü?ünü gösterir. Horozcu'nun çal??mas?nda, ölçe?in genel iç tutarl?l?k katsay?s? olan **Cronbach Alfa** de?erinin yüksek oldu?u bulunmu?tur. Yüksek alfa de?eri, ölçe?in maddelerinin birbirleriyle tutarl? oldu?unu ve güvenilir bir ölçüm sa?lad???n? i?aret eder.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Ek olarak, alt boyutlar?n Cronbach Alfa de?erleri de ayr? ayr? incelenmi? ve her bir boyutun yeterli düzeyde iç tutarl?l??a sahip oldu?u rapor edilmi?tir. Güvenirli?in di?er bir yönü olan **test-tekrar test** güvenilirli?i ise, ölçe?in farkl? zamanlarda uyguland???nda tutarl? sonuçlar verip vermedi?ini belirlemek için kullan?lm??t?r. Bu analizler, ölçe?in zaman içinde stabil kald???n? ve ölçtü?ü yap?n?n göreceli olarak kal?c? oldu?unu göstermi?tir.

Faktör Analizi

Teistik Kader Alg?s? Ölçe?i'nin geli?tirilmesi sürecinde, yap?sal geçerli?i kan?tlamak için Faktör Analizi merkezi bir rol oynam??t?r. Çal??man?n ilk a?amas?nda, ölçe?in teorik olarak beklenen boyutlar?n? ortaya ç?karmak amac?yla Aç?mlay?c? Faktör Analizi (AFA) yap?lm??t?r. AFA sonuçlar?, ölçe?in orijinal yap?s?n?n birden fazla faktörden olu?tu?unu ve bu faktörlerin teistik kader alg?s?n?n farkl? yönlerini (örne?in, pasif teslimiyet ve aktif çaba) temsil etti?ini göstermi?tir.

AFA ile belirlenen faktör yap?s? daha sonra ba??ms?z bir örneklem üzerinde Do?rulay?c? Faktör Analizi (DFA) ile test edilmi?tir. DFA, modelin veriyle uyumunu de?erlendirmek için çe?itli uyum indeksleri (RMSEA, CFI, TLI vb.) kullanm??t?r. Elde edilen uyum indeksleri, geli?tirilen çok faktörlü modelin kabul edilebilir düzeyde iyi bir uyum sergiledi?ini ve ölçe?in yap?sal geçerli?inin do?ruland???n? göstermi?tir. Bu faktör yap?s?, ölçe?in teorik temelini güçlendirerek, ara?t?rmac?lara kader alg?s?n?n alt boyutlar?n? ayr? ayr? inceleme olana?? sunmu?tur.

Araç

Test Type: Geli?tirme (Developmental Scale)

Format: Orijinal çal??mada belirtilmese de, benzer psikometrik araçlar genellikle 5'li veya 7'li Likert Ölçe?i format?nda derecelendirilmi?tir (Örne?in: 1=Kesinlikle Kat?lm?yorum, 5=Kesinlikle Kat?l?yorum).

Language Available: Türkçe

Population Group: Yeti?kinler ve Üniversite Ö?rencileri

Age Group: 18 ya? ve üzeri

Population Details: Ölçe?in geli?tirme çal??mas? genellikle üniversite ö?rencisi örneklemleri üzerinde yap?lm??t?r, ancak ölçe?in yeti?kin popülasyonlarda da kullan?lmas? önerilmektedir. Popülasyon detaylar? için orijinal makaleye ba?vurulmal?d?r.

Test Methodology: Öz Bildirim Ölçe?i (Self-Report Scale). Maddeler, bireylerin kader hakk?ndaki inanç ve tutumlar?n? ölçmeye yönelik ifadelerden olu?maktad?r.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Anahtar Kelimeler

Teistik ?nançlar, Dini Ba?a Ç?kma, Psikolojik Uyum, Atfetme Stili, Faktör Analizi, Üniversite Ö?rencileri, Cronbach Alfa

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Orijinal kaynakta belirtilmemi?tir.

Affiliation Email addresses: umit.horozcu@istanbul.edu.tr

Correspondence Address: ?stanbul Üniversitesi ?lahiyat Fakültesi, ?stanbul, Türkiye.

?zinler, Ücret ve Test Y?l?

Ölçe?in kullan?m? genellikle akademik ve ara?t?rma amaçlar? için ücretsizdir, ancak ticari veya klinik amaçl? kullan?mdan önce sorumlu yazar Ümit Horozcu ile ileti?ime geçilmesi ?iddetle tavsiye edilir. Ölçe?in geli?tirme ve yay?n y?l? **2018**'dir. Yaz??ma adresi yukar?da belirtilmi?tir; ileti?im için e-posta adresi: **umit.horozcu@istanbul.edu.tr**.

Bu tür psikometrik araçlar?n etik kullan?m?, özellikle de akademik çal??malarda, kaynak gösterimi ve yazardan izin al?nmas? gereklili?ini içerir. Ara?t?rmac?lar, ölçe?i kullanmadan önce ilgili makaleyi incelemeli ve yazara dan??mal?d?r.

Kaynaklar

Horozcu, Ü. (2018). Teistik Kader Alg?s? Ölçe?i'nin geli?tirilmesi: Güvenirlik ve geçerlik çal??mas?. *Darulfunun ?lahiyat, 29*, 9-24. DOI: http://dx.doi.org/10.26650/di.2018.29.1.0101

Ölçe?in orijinal PDF dosyas? a?a??daki ba?lant?dan indirilebilir:

teistik-kader-algisi-olcegi-toad.pdf

Teistik Kader Alg?s? Ölçe?i Maddeleri

IMPORTANT: The following scale items must be preserved in their original language and must not be changed in any way.

Orijinal kaynakta ölçek maddeleri aç?kça belirtilmemi?tir. Maddelerin tamam?na ula?mak için Horozcu (2018) makalesine veya sorumlu yazara ba?vurulmas? gerekmektedir.

ARABPSYCHOLOGY.COM